

—Vostè no es preocupi; encara que no el pagui, el sou corre.

—Sí, però això no em convé, perquè si tant corre, em cansaré d'anar-li al darrera.

Una font, un poble i altres coses

A darreries de l'any passat, i referint-se a la subscripció popular pro-font Ignasi Iglésies, hom podia llegir en una Editorial de "La Nau": "L'èxit material de la subscripció està assegurat des d'ara. Les primeres llistes aporten ja sumes importants, que assegurin la realització del projecte. Però en casos d'aquests cal arribar, de més a més, al ple èxit espiritual, que és el que s'aconsegueix quan els donants són, no ja uns quants centenars o uns quants milers de ciutadans, sinó tot un poble en el conjunt dels seus estaments, classes i tendències".

Doncs bé: no és cap secret que, materialment, la subscripció no ha reeixit ni de bon tros com molts es pensaven. I lògicament, havent-hi fracàs en aquest primer aspecte, aquell *ple èxit espiritual* a què feia referència el senyor Rovira i Virgili, no cal dir que ha brillat per la seva absència.

Es una veritat com un temple, que bé cal acceptar.

Però hi ha coses que fan molt dolor d'escriure. I donen ràbia. Perquè, a veure, cavallers: què s'és fet de tant de sentiment com hi hagué a la mort de l'illustre dramaturg? Tan aviat s'ha esvaït? On són aquells que posaven als núvols la vàlua del teatre iglesià? I aquella immensa manifestació de dol que tingué lloc quan l'enterrament, què significava?

Significava ben poca cosa, pel que es veu. Feia bonic, cal reconèixer-ho, però tal volta tingué l'inconvenient de que molts hi anirien a plorar a llàgrima viva, a palesar un escaient desconhort, un desig de quedar bé, i a la tornada... ja no hi pensaren més. I si quatre hi pensaren, el perquè és millor callar-ho.

Som així, a casa! Si es tracta de gemegar, fem enterdir les pedres. Que hem de riure? Ho xafem millor, enca-

ra. Però que ens reüllin el butxacó, i no tenim un xavo per fer cantar un cego. I menys una pesseta—una pesseta, valga'ns Déu!—per "ajudar" a perpetuar la memòria d'aquell que resultà ésser, i això és gran!, el pare de tot un poble. Ni així!

Sortosament, la bona memòria d'Ignasi Iglésies no necessita d'aquestes almonies. Es servarà a Catalunya, i potser, per vergonya nostra, més a fora, que ací hom pot remarcar, a despit de tanta pirotecnia, que són pocs els que se'n recorden.

Mireu, gent...constant: ara jo us parlaria *in extenso* de com a la divina Atenes arribà un temps en què tot ciutadà tingué la seva estàtua. Això us diria quins foren els mèrits d'aquell poble. Ací no fóra possible fer el mateix amb la nostra gent, ja que a la gran majoria els cal un estable, però, per dignitat, hauriem d'aprendre a honorar una mica més aquells que entre els nostres s'ho mereixen. Però fóra perdre el temps, i més val deixar-ho córrer.

Seguim, val més, amb el nostre tarannà, que per això totes ens ponen.

J. AYMA MAYOL

LA REL. — *Poemes de Salvador Perarnau. Pròleg de A. Esclasans. Colofó de J. M. López-Picó.* — Per delicadesa, per pudícia, no volíem ésser nosaltres els primers en parlar d'aquest llibre d'un company nostre, d'un poeta que s'ha fet i s'ha donat a conèixer en les pàgines d'aquest setmanari. Per això hem esperat tot aquest temps: per tal que en parlessin els altres. I ja ho han fet, i ho han fet — tal com Salvador Perarnau mereix —, amb elogi.

A Salvador Perarnau hom li podia dir que és un poeta desigual, un poeta que té caigudes sensibles. I ho acceptarem perquè, fins a cert punt i no fent d'això un arma, tindran raó els qui li retreguin aquest defecte.

Però, en canvi, caldrà dir una cosa: que avui, Salvador Perarnau, amb tota la desigualtat llur, amb totes llurs caigudes, és un dels poetes més personals, més singulars de Catalunya.

El món interior d'aquest poeta és ric en veus i en colors. No és, com tants altres, un poeta d'una sola corda, un poeta menor, sinó un poeta de mil veus.

Els temes poètics de Salvador Perarnau tenen sabor de carn i de sang, d'humanitat dolorosa. Però hi ha en ell un anhel d'infinít que els dona força lírica, que els dona ales. Salvador Perarnau no és un poeta de vol baix i vacillant. No: el seu vol és alt i magnífic. Llàstima que hom pugui retreure-li les freqüents caigudes a què hem alludit abans. Però hi ha que pensar una cosa: qui no voli alt, qui voli arran de terra, no caurà.

Aqueixa mateixa despreocupació pel correcte, li lleva fredor, li dona independència i una magnífica virilitat.

Gairebé sense imatges, o amb un nombre escàs d'imatges, aquest poeta ens fa, de la miserable vida de cada dia, una misteriosa alenada lírica en la que es confonen, amb una tendresa meravellosa, el sospir, la llàgrima i el somriure. Com Maragall, té Perarnau un apassionat amor a la paraula viva; per això els seus versos fan olor de carn i de sang. Tampoc es sent aquest poeta massa lligat pel ritme, però sempre els seus versos tenen una fina vena melòdica que els dona musicalitat.

La lectura d'aquest llibre de poemes — *La Rel* — ens ha afermat en la fe que Salvador Perarnau és, avui com avui, un dels millors, dels més purs poetes de Catalunya. Tot el llibre té un to d'enyor que fa reviure el vers de Dante:

Nessun maggior dolore...

Hi ha un pròleg d'Agustí Esclasans — el més agut i personal dels nostres escriptors —, ple de noblesa. I un colofó de López-Picó que és un petit joiell.

COSES VISCUCDES, per Santiago Rusiñol; Vol. IV de la "Col·lecció d'Obres Selectes". — No hi fa pas cap mal paper el nom de Santiago Rusiñol al costat dels noms de Murger, Rousseau i Diderot, a què corresponen els tres primers volums d'aquesta "Col·lecció d'Obres Selectes", de to noblement liberal. Un altre nom que — fent un incís — se'ns acut: el de Gabriel Alomar, un dels escriptors contemporanis de més vàlua. Caldria incorporar-lo a aquesta "Col·lecció d'Obres Selectes", mentre esperem que algun editor s'arrisqui a publicar en volums tota la seva obra, avui llastimosament dispersa.

Santiago Rusiñol, artista d'una personalitat sempre molt acusada, molt precisa — quan pinta, quan fa teatre, quan fa novella —, ens dona, amb aquest de "Coses viscudes", un dels seus millors llibres. En "Coses viscudes" hi ha tot el Rusiñol, tots els caires i aspectes de Rusiñol: l'humorista, el sentimental, el pintoresc, el psicòleg.

L'estil de l'autor de "L'auca del senyor Esteve" és un dels més gràfics, un dels més colorits, en la literatura nostrada: avantatge d'ésser, també, pintor.

Integren aquest quart volum de la "Col·lecció d'Obres Selectes", apunts i notes de viatge, escrits d'una manera viva, palpitant, i amb una gràcia inimitable: Granada, Madrid, Aranjuez, París, Buenos Aires, Itàlia... No vol dir això que "Coses viscudes" sigui una mena de Baedeker. No, no: res més lluny del Baedeker que aquestes notes vives, lluminoses, preses a l'atzar.

"Coses viscudes" és un d'aquells llibres que es tornen a llegir.

ALPHA

—Ja has vist el sastre?
—Sí; però ara no em fa por; aquest vestit que duc és llogat.

—Aquí on el veu, ha estat solista.
—Solista, amb aquesta veu?
—Sí; encara no obria la boca, es quedava sol.

NOVEDADES

Vaig a parlar dels melodrames de Bayard Weiller. Aquesta és la meua primera crítica. Temo que sigui un mal començament. Jo hauria volgut debutar amb una obra de més envergadura que em donés motiu a reflexions i acotacions crítiques importants. Però m'he compromès, i ara cal que em resigni a debutar amb un melodrama vulgar.

Aquest autor nordamericà, Bayard Weiller, em fa l'efecte d'un home que escriu els seus melodrames per als bacallaners de totes les latituds. A mi, però — recordeu que us parla un bacallaner — no em fan efecte aquests melodrames. L'èxit d'"El procés de Mary Dugan" ha fet que s'estrenessin, després, "La cadira número 13" i "El delictes de Mary Turner". Tot plegat, no és res de l'altre món. Anys enrera es representà, a Romea, una obra d'autor nordamericà que no tingué èxit. Em refereixo a "Anna Christie", d'Eugeni O'Neill, Bayard Weiller, autor d'una qualitat molt inferior a la de O'Neill, ha tingut més sort.

Jo que, en canvi, servo un bon record de "Anna Christie", he vist també les obres de Bayard Weiller, i m'han semblat una cosa — malgrat la seva innegable habilitat — bastant tronadeta. Fins el mateix "Procés de Mary Dugan" em fa l'efecte que — sota el vernís recent — rancieja.